„ЗАСТАВА“ изилази трипут у недељи: **средом, петком и недељом.**

ЦЕНА ЈЕ ОВА

за Аустро-Угарску:

на целу годину . . . . . 12 фор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „

за Србију:

(у сребру)

на годину 120 гроша, на пола године 60 гроша, а на четврт године 30 гроша чар.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по количини врста листа места које заузимају из оваких ситних петит слова, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића, а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући под бројем 11 и 12 у дунавској улици.

Рукописи не враћају се натраг.

БРОЈ 37. **У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 26. МАРТА 1872.** **ГОДИНА VII.**

У НОВОМ САДУ 25. марта.

Дакле једва се једанпут сазваде хрватски сабор за 3. (15.) јуни, и по томе преко тобоже законитог рока. То је истина противу и самог оног закона, који су Мађарони са Мађарима створили, али шта се пита за закон, кад се то тиче српско-хрватског народа. „П. Лојд“ донесе тим поводом уводни чланак, из кога се види, да у Будим-Пешти ни сами не знају, на чему су. „П. Лојд“ каже, да је хрв. народна опозиција, или бар њене вође таке захтеве ставили, на које ће се са гледишта „угарске“ т. ј. мађарске политике пристати моћи. Кад је тако, нашто дакле после ти преговора Вакановић и другови? Али види се нашто. Угарска влада, вели „П. Лојд“ тражи јамства за нови ред у обема странкама, како у унијонистама, тако и у народњацима. Пристанак унијониста нуждан је за знак и доказ, да се државна свеза датим уступцима неће пореметити; пристанак народњака важан је, да престане незадовољство и подривање устава. Чудно је, да се онде, кад је унијонска страна свакојаким средствима до већине дошла, није питало шта и она мисли, нити се на њене захтеве обазирало, а сад, кад је изглед за већину народне странке, поставља се задоволење унијониста као мерило и мера уступака. Но ако ти „уступци“ одиста не буду већи, него колико Вакановићима и Раусима по вољи буду, то онда тешко да ће бити што од поравнања. Даље, ту опет провире оно, што се каже, да је гроф Лоњаји од народне странке искао, т. ј. фузију, или транзакцију између обе хрватске странке, и то таку, да унијонистама буде саразмеран број изасланика у уг. сабор осигуран. Но тако је што противу сваког парламентаризма. Како би таку, и у обште какву транзакцију могла од хрв. народњака искати или очекивати она мађарска странка, која је сваку транзакцију са мађ. опозипијом на уг. сабору одбила на просто тиме, што је држала, да то парламентаризам у темељу љуља? Или је језичац парламентаризма у тројној краљевини у руци уг. владе? Или су странке у реченој земљи као деца, којој мати јабуку дели, и коју мири, кад се ком учини, да је друга полутина већа? Но ми смо уверени, да је та брига за обе странке само за случај, ако народна странка у већини остане, а кад би мађаронска већине докопала се, онда би се други крај окренуо. Између истине и лажи, правде и неправде, духа самосталности и робкости, погодбе нема. Цел је, вели „П. Лојд“ заједничком историјом јасним знаком обележена. Но ваљало би на чисто изићи, које се доба те дуге историје мисли, доба, кад је бан хрватски могао Угарској рећи: regnum regno non proscribit leges (краљевина краљевини не прописује законе) или кад уг. влада са хрв. бановима, надрибано вима и саборима игра каолуткама на жици?

На уг. сабору који се после рим. ускрса у уторник опет састао, још непрестано траје „говор на умор.“ Још се говори о уводу изборног законског предлога. Опозиција је хтела да на два начина даде времена, да се међутим могу и друге преке ствари, као што су жељезнице, нарочито у Банату, и т. д. решавати, да се или у вечерњим седницама, или у недељу и друге празнике преке ствари решавају, но владина странка не хтеде на то пристати, чим је осведочила да јој је њен страначки интерес виши и пречи од обштега, и да им је главније, да знаменитом броју досадани бирача узму право, него да знаменитом броју у Банату даду леба или заслуге. Али у Банату и нема Мађара, и десничара је мало било. Већ се поговара, да ће сабор идуће седнице разрешен бити. —

Ми смо у прошлом броју саобштили чланак из „Младе Србадије“ о жељезници у Србији; како је у питању жељезнице доста меродаван мин. грађевина, то неможемо имати вере и поуздања у „чистоту“ у тој ствари, док год је та струка у садањим рукама. То је исто и са војничком спремом. Видили смо, како „Лебефи“ раде. Овамо уверавају народну скупштину, да за две године дана неће требати ни „гамашу“ набављати, а овамо после неколико дана боја не нађе се ни одела ни леба, ни смока. Лако је мудрости својом преко воде Љуга жедногa превести, кад мост од хиљаде на десетак хиљада дуката скочи. Онда и „Хирши“ и „Оренштајни“ преко ње прећи могу.

У овом листу саобштавамо програм, који је год. 1868. на основу одлуке српске конференције у Бечкереку утврђен, да га напоменемо онима, који ће на Цвети у Бечкерек.

ЧЕСИ И КОШУТ.

У последње време стоје два појава на површини данашње ситуације, а то је с једне стране глас о алијансији Пруско-Немачке, Русије и Талијанске, с друге пак стране глас о преговорима између Чеха и Кошута. Оба ова гласа могу у свези стојати. Најпре се глас о реченој алијансији појавио у виду савеза између Пруско-Немачке и Талијанске у обрану противу Француске и Папе, јер су обоје ови почели наслона тражити у католицизму, и овај је у Немачкој почео главу тако дизати, да је Бизмарк морао сам јавно и отворено на немачком сабору противу њега дићи се. Да од тог савеза има нешто у ствари, то се даје закључити не само из заједнице интереса обе државе према Француској и Папи, и не само из путовања пруског принца Карла на двор талијански, него и то, што је у енглеском парламенту влада већ интерпелована о томе, да ли она о томе што зна, и ако енглеска влада и јесте казала, да ништа незна, то још не сљедује, да нема ништа у ствари, а још мање, да енглеска влада сама верује, да ништа нема, јер се иначе другчије, одлучније одговара, а не са пуком фразом незнања. Затим се пронео глас, да је и Русија у комбинацији те алијансије, чему је допринела већ та спољна околност, што је горњи принц Карло најпре у Петрограду био, па после у Талијанску одпутовао. Славенофилски лист „Биржевија Вједомости“ говори са неком вером о тој троструној алијансији, каже, да би се она само на искрености и међусобној користи оснивати могла, и отворено говори, да би та корист за Русију могла се састојати само у томе, да Пруска Русији уступи десну обалу реке Нијемна, и да Русија добије Галицију; Пруско-Немачка да добије немачке области аустријске, а Талијанска јужну Тиролску. Ово би био оквир те алијансије, и ми смо то навели само као спољашњу илустрацију догађаја, који је унутри у Аустрији на дневном реду.

У Аустрији сада највећу пажњу привлачи на се борба Чеха противу немачког цизлајтанства. Дивна је то борба, каква се редко код кога народа наћи може. Није шала: немачка влада на Чехе напуштена употребљује сва средства окрутности. Она одузима ческој преси своје законите поротне судове, и вуче је пред немачку пороту; она конфискује један лист за другим, један број за другим; она намешта ческим чиновницима војнике у куће, по 10—20. војника, само да их препречи у изјављивању своји жеља; династија сама баца у вагу немачког централизма своје гласове; како превага на сабору зависи од великопорезника, нарочито од властеле, то се и с једне и с друге стране образују задруге, да прикупе од противничке странке добра, која изборни глас дају. Борба је Чеха отештана не само тим, што се чланови династије не уздржавају од гласа, него се „уставоверцима“ Немцима придружују, него и тим, што су их остали Славени напустили, а нарочито Пољаци и Далматинци. Успех је за овај ма неизвестан, но нема сумње, да ће напоследку Чеси победу одржати.

Срећа је, што у тој борби Чеси немају издајника у свом рођеном стану. У њи има истина две странке: староческа и младоческа, конзервативнија, и напреднија, шта више и огранак младоческе странке, који је радикалан, скоро социјално-демократичан, али све су те странке сложне у одпору према Немцима и државном суставу, све стоје као зид за државно право Ческе; у њи нема одрода, као у нас; у њи нема чески листова, подобни „Турском“, или загребачком „Народу“, у њи нема ни Кушевића, ни Анђелића. Но има и несреће у томе, што је ако не народна странка, оно борба ческа привезана за аристократију, и јерархију, и што нарочито од прве победа зависи. Ту има опасности, да би аристократија победу Чеха, победу ческог народа употребила на своје посебне користи. То ломи унутрашњу снагу, и слаби поуздање народне, особито демократске странке у тој мери, да ова често у недоумлењу, у страху од посљедица победе уз таке савезнике у борби скрсти руке, или се ли на пасивни одпор ограничи, изчекујући, да у часу задобивене победе оружије своје окрене противу аристократије у земљи.

Тај несретан положај био је крив, што су Чеси често мењали политику своју, ако не у цели, и правцу, оно у путовима и средствима. Године 1848. беше они сами за централистични сустав, али наравно са значајем славенским; год. 1860. хтедоше се задовољити са октобарском дипломом, која им је дуже времена била копље противу фебруарског патента, а октобарска диплома није значила федерализам народа у Аустрији, или Аустро-Угарској, него федерализам историјски земаља, и то скопчан са приличном централизацијом, и са млогим владатељским прерогативима, и властелинским привилегијама; године 1868. напустише октобарску диплому, и „декларовaше се“ за чисто, самостално државно право земаља ческе круне, на ком земљишту и сад стоје. Ово земљиште не води федерацији, него конфедерацији, и то и опет не народа, него историјски земаља, и на том путу морадоше Чеси једанпут сусрести се са — Кошутом.

Кошут је у последње време постао идол Чеха. Кошут је у време, кад је гр. Андрашије са владајућом Деаковом странком најжешће радио противу Чеха, и противу признања чешког државног права од стране круне, изјавио се јасно и гласно за Чехе, и њино државно право, које је он као равно са мађарским, а по времену као старије признао. Сад мађарски владини листови изнашају, да су у оно време у Турину код Кошута били: Сладковски и Грегр, младочеси, и да је по томе Кошутов проглас у виду писама на Хелфија изишао — али повод је равнодушан; доста да је стао на земљиште Чеха, и остали Славена, јер је признао и тројној краљевини право, да по вољи изпишу „бели лист“, и источним хришћанским народима право на самосталност и ослобођење од Турака.

Могуће, да је ово истицање Кошута од стране Чеха маневар какав, да би тим бриге задали како Бечу, и Будим-Пешти, тако и самој Русији, па да се круна склони, и опет поравнање са Чесима у руке узети, а Русија да не прави сметње, као Галицији, а ради Галиције и Ческој, него да још подпомогне ствар; но и као маневар појав је свакако значајан, јер у политици често оно, чим се данас само плаши, сутра збиљом постане. Кад оно, што се за немогуће држало, само могућним постане, или се као могуће заиисли, то је већ корак напред.

Поравнање Чеха са Кошутом значило би поравнање са мађарском демократијом, које би опет могло искрено, озбиљно, и трајно бити само путем чешке, и у обште славенске демократије. Ово би био обрт у политици како Чеха, и други западни и јужни Славена, тако и у Мађара. Досад су Славени, нарочито у Аустрији, или Аустро-Угарској, неимајући своје ни војене, ни политичне силе и снаге, и у обште неимајући одрешене руке, наслањали се на свашта друго, него на демократију, т. ј. на своју снагу, и на савез са потребном демократском снагом други народа. Ми знамо да у Угарској још и нема праве демократије, једно по природи и значају самог живља, а друго, што су и најдемократичнији Мађари, још они Мађари, који би хтели, да су у земљама уг. не само први, него и једино владајући; ми познајемо скроз и скроз Мадарасе и Чанадије, и саме Хелифије и Шимоњије; ми знамо да Кошут није још без свију предрасуда у погледу Мађарства и мађарског позива — али је тек Кошут демократска начела, начела грађанске и политичне једнакости у Угарској распрострео, а изгнанство и искуство научило га је ценити и права разни народа у толико, колико би бар први корак к савезу народа изискивао. Он би пак једини имао толико важности и уплива код мађ. народа, да би претеране и окрутне предрасуде овога разблажио, и да би и саме властољубиве Тисе у запту држао.

Ми нисмо непријатељи ни једнога, па ни мађарског народа; ми знамо оценити и уважити и снагу мађарског народа, особито политичну; баш зато, што смо увиђали, од какве је важности политично образовани мађарски живаљ на ономе простору, у ком је, на тачки, где се додирују конци велики а по највише и властољубиви, освојачки сила, ми смо заступали свезу околни славенски народа са мађарским, и ако смо се у млогоме у нади обманули, и ако смо искусили, да је у Мађара природа надвладала над увиђавности и правдом, да га је магновени успех занео, и опет бујне му страсти на површину изнео, ипак нисмо сву наду изгубили, да се повратити неможе и неће, тим више, што видимо да већина на уг. сабору није из чисто мађарск. живља изишла, него већином из одређени живаља други народа а што видимо, да ови денунцирајући непрестано мађарску опозицију пред мађарским народом хоће да Угарску народностима изда, некако од сваки даљи уступака застрашава; али кад се каква сила и неправда у име кога народа постојано врши, а да је овај или кадар или вољан укротити, то напоследку сенка и омраза пада и на сам народ. У таком је положају већ сад мађарски народ, и ако га ко може извући и ослободити тог кривог положаја то би још једини Кошут био, јер иначе ће прирашћујуће колено бити горе од овога. С те стране им и сам покушај, да се Кошут натраг позове, који сад у Чеха на све стране одзива налази, сматрам) као знак, и то добар знак времена.

Свакако би пак желили, да се и Чеси једанпут отресу савезника, с којима је успех победе сумњив, а често мање славан, или сретан, него и сам пораз са демократским живљем. Чисто нам се језжи кожа, кад помислимо, да су нам савезници Туни, Шварценберзи, и т. д. Према њима далеко су бољи — Кошути.

ПРОГРАМ

ЗА КАНДИДАТЕ И ПОСЛАНИКЕ НА ИДУЋЕМ УГ. САБОРУ ГОД. 1869.

I. У обзиру народности: да солидарно т. ј. заједнички са Романима, Словацима и Русинима заступају начело равноправности свију народа у Угарској са свима из тога начела истичућим последицама у смислу предлога, који су заступници српске и романске народности прошастом угарском сабору поднели и бранили га; у погледу српског питања да се својски за то заузму, да закључења српског конгреса од 1861. од стране владе или од стране сабора на дневни ред стављена буду и у колико би према државоправним одношајима промене требале, да се за то заузму, да се нов српски конгрес ради споразумљења српског народа са угарским сабором у том питању сазове; у сваком пак случају да оно заступају, што би народ српски у конгресу или збору своме на основу својих права за право и целисходно нашао.

II. У интересу српско-хрватског народа у тројној краљевини заступати државоправну самосталност и земљишну целокупност тројне краљевине по начелима и основима од народне српско-хрватске странке у тројној краљевини усвојенима.

III. Потпомагати Романе у својим захтевима да Ердељ своју земаљску аутономију задобије на основу равноправности свију народа у њему.

IV. У интересу потпуне самосталности и уставности у земљама угарске круне као и у интересу народне равноправности побијати XII. законски чланак од г. 1867. о поравнању са Аустријом као народ непријатељског духа спрам Славена и с те стране, потпомагати опозицијону странку на угарском сабору; при преустројству како законодавни тела, тако и муниципија и општина заступати демократични, т. ј. народно-заступнички основ преустројства и автономни положај муниципија према средишној одговорној влади; тражити сва јемства за остварење личне друштвене и политичне слободе, на основу начела у уставним демократично устројеним државама усвојеним и уобште у свима

питањима јавног живота владати се по начелима слободоумља и демократије.

V. У интересу сродне браће преколитавски Славена сваком приликом заступати и потпомагати начела, која њиховој државној самосталности и народној равноправности без повреде уставности у опште, и самосталности и целокупности земаља угарске круне особено воде.

VI. У интересу слободе и самосталности хришћанских народа, и уједињења народа српског на истоку пречити сваку политику, која на одржање Турске или на освојење ти народа иде и заступати у том погледу начело немешања страних сила; и заузимати се за ослобођење тих хришћански народа у Турској.

VII. Од српске народне странке избрани заступници да са подобним слобоумним — опозиционим заступницима Славена и Романа на угарском сабору особену политично-народну странку у сабору, и особени тако звани политични клуб изван сабора сачињавају.

Средиштни бирачки одбор
У Новом Саду.

ДОПИСИ.

Рума 19. марта. Да су избори посланика за сабор Трједнице већ на прагу, закључити се даје из кортешовања противне странке, која су код нас у Срему жуп. чиновници у велике отпочели. — Овде је у Руми г. поджупан Бранко Јовановић по свршеној асентацији 13 марта срб. држао договор са неким бирачима румскима, али наравно са Мађаронима и Немцима, или управо Католицима, јер већина занатлија румских католичке вероисповести порекла су словенског, али са Немцима, и Мађаронима у један рог дувају. — На договор овај позвао је поджупан и 7—8. Србаља, које за своје људе држи, али од ових су отишли 3—4 позната изрода и пропалице на договор, и један од ваљанијих грађана, кога су тамо одношаји асентацијонални и преко воље одвукли, но кога име овде зато засад прећутаћу што је народна странка о томе још и сад уверена, да нас исти наш дојако увек ваљани суграђанин у своје време никако изневерити неће! —

Договор овај отворио је румски кнез Шпилер, и у говору своме препоручио је бирачима за владиног посланичкег кандидата за Руму г. поджупана Бранка. — Затим је г, Бранко изјави, да ће се тога примити, ако је жеља њина, да јих он на сабору заступа; а у препоруку своју навео је његово вишегодишње службовање у Руми, за које су се време уверити могли, да је увек интересе овога места као пријатељ њин савестно заступао. — Рекао им је даље, да ће настојати, *да се порез смањи,* и да укупљање пореза у руке обштина пређе, како би се и глоба екзекуцијони опростили, — да ће се заузети; да жељежничка пруга и Руме се дотакне, и. т. д. —

Бирачи су му, као што се чује са климањем главе са „ја“ одговорили; и тако је тај договор свршен! —

Договор овај вредно је поменути једино због места, на ком је обдржаван! Г. поджупан Бранко ваљда је хтео у тајности договор да држи, кад није бираче своје у обштинску кућу, или на друго какво, за такве прилике сходно место позвао. Он је договор тај држао у једној простој биртији, тако званој „код Сибцерке,“ ди се обично за калве, и слушкиње и просте швабе фрај — музика држи; и тако је навео неке старије бираче, који може бити целога века свога у ту биртију ни завирили нису, да сад на оно место дођу, које им је у редовним приликама зазорно, и гнусно! —

Томе се и сами бирачи његови чуде! —

Из овога видите, да није владин кандидат за Руму кнез наш Шпилер, већ поджупан Бранко; јер је наш кнез Шпилер као паметан човек ту понуду одбио. —

Истога дана пре подне држао је и наш судац г. Јован Младеновић у ствари изборној договор у Путинци пошто је најпре наредио, да тога дана обштинска поглаварства среза овога са неколицином својих бирача у Путинце дођу. — Судац је одсео код нашега онога попе, што га „Гргечом,“ зову, који је лане у избору у Инђији стадо изневерио, и у јато Немаца Инђиски, и Путиначки отишао, и са овима за владиног кандидата гласао! — То је онај исти попа „Гргеч,“ што и подписе за повереницу оцу ђерману купи! —

Пре него што су се сви обштинари искупили били, пошље вођа Немаца неки колар ђармат из Инђије депутацију Немаца по г. судца; а Срби као све сами прости људи, и незнајући управо, због чега се позивају, обрате се на ваљаног путиначког католичког свештеника г. Мију Пауза, и умоле га, да и он у обштинску кућу на ту конференцију шњима дође, и њи у том послу руководити, које овај и учини. — Како је судац са депутацијом у обштинску кућу дошао, узме први реч колар ђармат, и немачким говором наведе скупљенима бирачима, (све самима Србима осим Путинаца и Инђије, одкуда су са Србима и Немци дошли,) да је опет време дошло, да бирају посланика за сабор, и да они немају бољега човека за посланика од г. судца, јер је он задржао продају ствари, људима због пореза у екзекуцију узети. — Говор је овај ђармат затим протумачио и српски. Немци присутни то одма усвоје; а честити поп Мија у име народњака рекне: ми имамо посланика, кога смо лане изабрали и ми при њему остати морамо, догод он на посланству своме оставку неда! На које сви присутни Срби прихвате: Та које! Част и поштење г. судцу, али ми имамо нашега посланика, ми неможемо пљувати, па лизати. —

Затим безобразни кнез Брестачки Вармеђа, који је кадар свакога часа другога господара служити, и кога само због те подлости робске господа наша подржавају, у јарости повиче нашима људима: а ви бирајте попа швабског Мију; на које му попа примјети, да он нема права овде никога врђати, и да се он никоме за посланика ненамеће, које и присутни Срби потврде. — Г. судац кад види, како акције стоје, остави конференцију, и оде у Руму. — Бирачи су се још и после тога искупљали, али кад су видили, да нема г. судца. разиђу се и они својима кућама! —

Ето такво је влада себи земљиште овде припремила, и на њему рада је да одржи мегдан при изборима, а неће још да увиди, да је то земљиште тако подривено, да сваки, ко на њему агитовати почне, пропасти мора, чему је особито млого допринело незаконито одгађање последњега сабора, и распуштање истога на дојако нечувен шкандалозан начин! —

При свем том ми несмемо више скрштених руку седити, па гледати само, шта противници раде; крајње је време, да и ми народ за изборе спрематн почнемо, те да јих може у свако доба, кад год се заказали буду, готов и приправан дочекати. — Преко је и нуждно, а и крајње је време, да наши посланици међу бираче дођу, те да се поновљеним договором и опет утврди оно, што је лане при држаним договорима закључено! И ми у име бирача среза румског — овим позивамо посланика среза румског г. Јована Рогулића, да што скорије у срез дође, и да се са бирачима својим састане, јер је то и жеља свију бирача његови. Још вам имам овде и то споменути, да и наш велики жупан званично по срезовима путује, да званија срезка прегледа, и да ће данас или сутра у Руму доћи одкуда ће даље у Ириг отићи. — Ово је, што наши веле: „да се власи несећају!“ али ми врло добро знамо, да се тај пут предузима у намери агитовања, и кортешовања око избора, — и камо среће, да се тако срезка званија непрегледају, неби бар толико нереда, толико сијасета, и покора по званијама било! —

У писарници срезког суда у Иригу све ћеш наћи, само не оно што тражиш, и што ти треба; акта су силна погубљена; Уручбени записници од почетка до свршетка године ђутуре вођени су, без да су дневно или месечно, или најпосле квартално закључивани; и т. д. о чему се свему виша власт уверити може, ако од садашњега судца о тим нередима извештај поиште. — То је дакле резултат ти прегледања званија, које наш жупан о изборима предузима!

Докле ће тако трајати, незнамо; само то знамо сви, да је код нас зло већ сву меру превршило, те ће тако и трпљење очајничко, ако се већ и у последњем часу злу овом другим начином недоскочи, природним начином, и путем себи одушке наћи морати! —

—а—. Ириг 21. марта. *(Кортешовање мађаронско приликом новачења. Нови кандидат. Жупан Кушевић. Жуп. средишњи одбор народне странке у Вуковару.)* Докле су мађарони у Хрватској већ давно отпочели изборну агитацију, очекивали су наши само згодну прилику, да и они као чиновници изврше „лојално“ и „не млитаво,“ како вели г. Вакановић своју званичничку *дужност (!?).* Ту је прилику пружила рекрутација, или боље за ту се је прилику одгодила рекрутација. Почам од Вуковара, ди се је од кочијаша и пијаних „господара“ дао прогласити за кандидата будућа сремска дика и поджупан Тодор от, па све до нас амо, аранжовао је гиздави г. Бранко мађаронске бирачке зборове. Тако је попијено не знам колико вина при проглашењу текелијног питомца садашњег судца и судопере Кушевићеве, Бугарског; тако се је г. от Младеновић, румски судац појавио с мисли и персоном у средини бирача у Путницима, да им се препоручи за саборског кандидата, а г. Бранко препоручио се је за Руму. Приликом путињачког збора опет се је накострешило пераје „Гргечево.“ Како веле, био је он вођ путиначки шваба, али му честити католички тамошњи свећеник, који је узео реч за нар. странку, не даде ни писнути. Сирома гргеч, оће се распасти. Него би ја учинио један предлог; дајмо швабама гргеча у замену за њихова од вајкада патриотична свећеника. — Да нисмо овако у закутку сигурно би вам знао рећи коју о сличним маневрима мађаронским у ердевичком, товарничком и илочком изборном срезу, а овако задовољите се и овим.

Што се нашег, иришког среза тиче, — ту не беше таки јавни зборова, једно што се не свиди господи да се узалуд излажу потсмеху, а друго, што су били у малој неприлици због кандидата. Као што вам је познато, био је досадањи кандидат мађ. за наш срез нерадински кнез П. Суботић. Што су тог по све не знатног човека истакли за кандидата, нмаде свог смисла. До сад су истицали чиновнике, али ти редом сретно — пропадаху. Није вајде, кад се неда с чиновником продрти, дај човека из народа, ваља да ће се народ дати на овај лепак ухватити. Као што знам, да ни тај лепак не би од помоћи био, тако опет не знам, шта би на један пут нерадинском кнезу, да се одрече кандитатуре, а ипак је човек врло енергичан — у клању волова. Но шта ћемо, кад је тако судба тела. На послетку што о том да се бринемо? Мехмед је отишао, Махмуд је дошао. Овај последњи је нови кандидат мађ. иришки грађанин Павле Јовановић. Занимљив је мотив, који је нагонио нашег кандидата да се прими кандидатуре. „Кад су се други — мудрује он — утрпали то у саборе, то у епархијске скупштине, ове и оне одборе, те ће им се име у јавну читуљу уписати, за што да неби и ја употребио згодну прилику, да се „овековечим.“ Морам овде приметити, да је г. Павлу понудио кандидатуру поджупан Бранко на предлог попа „Спиридона Маковића“—а. Мимогред нека је речено, то је онај исти попа, за кога је кандидат Павле кортешујући за-њ рекао: „Ми хоћемо луда попа, ком ћемо ми заповедати: Да ли је пак г. попа из истога резлога свог присњејшег за кандидата препоручио, јавићу вам, док се изветим.

Еле, као што рекох, нови кандитат хоће да се „овековечи.“ Ја не би био поштен човек, кад неби овде признао, да је он у неку руку већ ту да се овековечи. Само држим по мом не дотупавном свађању да имаде два начина, на које се човк „овековечити“ може, а та су: одважна, мужинска борба за истину и право, и други, чињење покора, којих се прави човек крсти, као ђаво крста; или простије, имаде две читуље: једна је читуља за вечну славну успомену, а друга за срамну т. ј. читуља искариотства. У коју од ови читуља долази човек, који у црквеној и пол. општини, одбору, при разним изборима и т. д. свугди иде мимо своје браће, те помаже оно, што оће мађарони, Куш-Анђелићи и т. под. — то, нек читалички свет пресуди. —

Но ипак је наш, pardon! — не наш него мађарски кандидат у многом напреднији од своји кандидатски колега. Тако он на пример има свој „програм,“ кога они немају. Морам признати, да се тај програм одликује особитом краткоћом, и да нема другог дела било би то исто и јасноћом, што право да речем, није случај код наши нар. кандидата. Цео програм састоји се из две тачке, а гласи овако: 1. Друм од Ирига до Земуна: 2. Висока школа у Иригу. Видите, док народњаци спомињу неку нагодбу, ревизију, интегритет, паритет, аутономије, државоправни одношај и шта вам ја знам још какве речи, које направе у глави новог кандидата читаву буну, те се запуши, као оно вутошком кнезу, — нема од сви ти лудорија у „програму“ новог кандидата ни спомена; то је по њему посао владе. Прву тачку програма разумемо. Г. кандидат тргује сланином и масти, па наравно да му је стало до добра друма. Но ево разбијамо већ трећи дан главу, да сватимо мисао друге тачке. Напоследку смо дошли до убеђења, да та висока школа не ће бити ништа друго, но покојна слепачка академија, или каква школа за одрасне људе у којој би се учило тачно и течно читати и читко и ортографски писати, како би се једном и његов пријатељ отац Спиридон, писању и читању научио, да не напише место Спиридон Спрдон и да не муца и натрашке изговара речи, кад му буде по ново прочитавао блажене успомене „Турски Народ.“ — Е па не реците сад, да нови кандидат није промућурна глава!

Данас, сутра пређиће овуда и г. Светозар бивша дика наша. Како он другчије овамо не долази, него пред изборе и кад посјећује манастире, јер треба да знате, да, да, ви то врло добро знате, да он сигурно из љубави према оном не „малом,“ него баш великом „врагу“ веома љуби манастире, — онда од двога стоји једно: или ће спремати са г. Анђелићем какакав нови „coup;“ или ће г. жупан онако по жупански кортешовати, — а онда су избори на прагу. На сваки начин биће ово последње. Но, ми му желимо сретан (ус)*пех.*

Видите дакле да је изборна агитација мађаронска у пуном јеку. Народна странка још се не миче. Негди је нехатост, а негди претерано самопоуздање узрок. На сваки начин треба се отрести и једног и другог. *Сада већ ваља на све стране радити. Избори се могу сваки час заказти, а у доанајести час не нагоји прасета.* Колико се сећам имали смо неки сред. жупанијски одбор у Вуковару. Бога вам, јавите нам јели још жив или се упокојио; ми не чујемо од њега никаква гласа, а ипак он треба да покрене ствар, да даде импулс, и нама се чини да се само на то очекује, па да нар. странка одпочне рад. Даљу нехатост нећемо му праштати.

На послетку још једну примедбу. Мислим да би добро било, да један од народни кандидата наши уступи своје место г. др. Суботићу. Сада, држим, нема више опасности, да неће бити верификован.

= **Панчево** 7. марта. Да се по члановима једног представништва огледа мерило свесности целе општине, то је мислимо свакоме познато. Јер сви предмети, што се тичу материјалне, просветне и економне стране спадају у делокруг једне општине. па какво мњење појединa општина гледе ових страна изрече, према томе може се одмах и степен образованости општине определити.

Код нас је 1. 2. и 3. марта обављен избор скупштинара црквених по новој саборској уредби. С по-

---

ПОДЛИСТАК.

МАЦИНИ ЈЕ УМРО!

(Свршетак.)

Вулкан плану и пробуди Јевропу. Мацинију послије седамнајст година прогонства бјеше слободан повратак у отачбину. Десетог априла приспјео бјеше у Милану. Народ, који је у побједоносној борби Аустријанце изтерао био, дочека ли га кликовањем.

Велике су наде биле у години 48, али исто тако велике бјеху и обмане. Мацини је свјетовао Ломбардезе, да се не ослањају сасвим на Карла Алберта, јер у њега „нит је генијалности нит родољубја, а ни вјере у сама себе“. Он се колеба између ризика губитка круне и страха од слободе, и посрће при сваком кораку. Њему је непоњатно, да он ако је рад постати краљем Италије, мора заборавити да буде краљ Пијемонта. Деспотичан по инстинкту, либералан је само из себичности; од њега се Италија ничему надати нема“.

Ломбардези невјероваху том сјетујућем гласу, они одлучише придружити се Сардинији. Скорим дакако изневјери их нада коју су полагали у ратовању не способна Карла Алберта. Обратише се на Мацинија, али му савјете у пола извршиваше. Нове наде окријепише Миланезе, кад им јавише долазак 40.000 Пијемонтеза. Народ је кликовао — а Мацини предвиђао је већ блиски свршетак.

Пијемонтези дошли су њему само зато, да скорим опет отиђу. Крајње сретство за спас Милана, било је по његову мнењу, народни рат заметнути. Он отиђе Гарибалди у Берчами; Гарибалди је ту један кор образовао био, и ту је захтјевао да га као проста борца уврсте у редове авантгарде. Мацини ступи одма у колону и пропатио је под непрестаним пљуском кише све тешкоће марша. У бој та чета није могла доћи. У Монци већ дознало се да се пророштво Мацинијево испунило, да се Милан поред Карла Алберта и његови 40.000 људи предао. Гарибалдијева војска била је преслаба да заустави силније Аустријанце, и морала се преко Тићина натраг повући.

Неколико недеља затим видимо Мацинија у Тоскану (великог војводу бјеху протерали) као члана привремене владе, која га је одма затим као свога заступника у Рим послала, да тамо проглашеној републики пријатељство Тоскане изручи. Одушевљено дочекаше Римљани свог неуморног агитатора. Увидивши јасно одличан дар његов и његово жарко одушевлење са саму ствар, изабраше га за триумвира. Још једанпут распламти му се нада поносним поуздањим у побједу праведне ствари народне. Сву своју снагу уложио бјеше да Рим учини средишњом тачком талијанског устанка. Али и ако му је пошло за руком, народ из летаржије продрмати, и на основу слободе нов ред углавити, и ако је римска војска, коју је Гарибалди образовао, инвазију Наполитанца одбила, издајству француске револуције није могао Рим одољети. Славно борећи се паде млада република.

Мацини остави опет своју отачбину. Тежак је ударац био али он није малаксао. Није трајало дуго и већ је он наново око себе скупио био своје једномишљенике. Швајцарска је била асил бјегунаца свију земаља. Заједница свију револуционарних елемената цијеле Јевропе био је одсад једина мисао Мацинијева. Снивало се о устанку у јужној Француској, који би Ледри Ролена на чело републике ставио. Општа борба против реакције, мислило се, била би последица тога. Али се наде расплинуше у ваздуху. Coup-d, etat, Луја Наполеона победи коначно револуцију. Сви скоро бјегунци, Ledru Rollin, Charras, Lois Blanc, Kossut, Ludwig Simon, Carl Vogt, сви су опомињали, да се не троши снага у појединим покушајима, бунама, и устанцима, јер је успех немогућ. Друкчије је мислио Мацини. Он се није одмарао ни мировао. Ватра коју је он потстицао, букнула је сад на сјеверу сад на југу његове отачбине; али и ако су искре чак и у сокаке француског града падале, владајућа сила брзо је својом руком поклопила жеру да не букне у пламен.

Нешто се доиста тим узалудним покушајима постигло, а то је, давао се знак да је под мирном површином врио и горио Вулкан. Мацинија су нападали због завјера које је он све једнако ковао; овђе није мјесто истраживати у колико је он на свему што се њему пребацује крив. Али то стоји да они који убиство у масе, па ма то и међу браћом било, хвале и узносе, да ти немају права с камењем се на Мацинија бацати. Он је могао увјек казати, ја се борим, за идеју, необходност ме потискује, а за доказ да није крволок био служи и то, што је у вријеме кад је био на влади за свога триумвирства у Риму ни једна се пресуда политичка на смрт, извршила није.

Мацини се сам бранио проти пребацивању млакоња:

„Заиста сам, писао је 1858. год. осједио од година и бриге, моја су сретства исцрпљена; све владе, жандари и шпиони Јевропе моји су противници, осим Инглеске, нема ни једног педља земље, на којој би по закону без опасности живити могао, па ипак појављујем се као агитатор и слиједе ми неможете казати мало њих, а боје ме се силни (владе) којима је на расположењу јавна и тајна организација, који имају и војске и злата, и од којих неки ко што то и листови сведоче, и јавно мнење за собом имају? Како је то могуће? Ја ћу вам казати узрок томе, ја ћу Вам разјаснити, од куд мој кобни уплив долази. Ја сам једини глас, који за дјелом, чином вапије, али стање Италије иште дјела и најбољи људи Италије чине то, народ у варо-

носом можемо смело погледати свакоме у очи, јер изабрасмо таке људе, у којима имамо пуна уверења, да ће достојно својим светим скупштинарским дужностима одговорити и да ће захтеву данашњег духа времена за доста учинити. Још су панчевачки бирачи овим избором показали, у колико им школа — мати свију врлина — на срцу лежи, јер за чланове скупштине изабраше и два српска народ. учитеља, а наиме Стеву Стојичића и Јована Илијића. Кад већ сам назив скупштине носи на себи име „школска,“ онда је природна последица, да у њој треба да буде стручних чланова, који ће при претресу какве школске ствари своје стручно мњење исказати. Врло је редак трговац или занатлија, који би тако тегобе наставе и школску ствар познавао, да би кадар био школску ствар тако заступати као један учитељ. С тога нека овај поступак панчевачке општине, која се међу прве свесније општине српске броји, буде узор другим нашим општинама, те оне, које до данас учитеља у скупштини имале несу учитеља бар једног за скупштинара црквеног изаберу, јер ћемо само тим начином моћи нашој школи сјајнију будућност осигурати. — Само нам баш није најповољније што морамо овде констатовати, да се од неких 17—1800 бирача једва шездесет на биралиште стекоше. Истина ово се да оправдати тиме, што је ова скупштина чисто српска, те с тога баш није нужде да сви бирачи дођу; а напротив кад се са страним елементима борити има, онда би требало да смо сви на окупу, да би могли противничиој странци отпора дати. Али кад овде морамо, зашто тамо да не можемо.

Панчевци хтедоше примеру новосађана следовати, те организоваше друштво за предавања. Да су предавања за народ од велике користи, то не треба ни сумњати, јер народ предавањем добија нека извесна знања. Али предавања су тим више од користи, што се у народу предавањем буди осећање и воља за науку, па ће се после и сам својевољно трудити, да што научи, а тада ће и већу пажњу у погледу науке и својој деци обраћати. Овим је опет школи посао у пола олакшан, јер ће јој претходити ваљано домаће васпитање.

Ово је врло племенита и узвишена намера наше врсне старине г. дра. Пејичића, који је свом снагом својом настојавао, да се предавачко друштво организује. Друштво отпоче своју задаћу вршити, али давши четир пет предавања клону, и ево сад више него месец дана нема предавања. Г. Пејичић учиня своје, позва први пут, па и други на састанак ради предавања, али осим г. др. Ненадовића, капелана Болгарића и четир српска учитеља нико не дође.

Можда ће ко помислити, да у Панчеву нема родољуба, да нема интелигентних људи, који би кадри били предавања држати. Али ми имамо овде доста научењака, а још више интелигентних трговаца, који се могу предавања подухватити, те опет не можемо знати, зашто се ни један од њих не прими предавања. Ако их је застрашио мали број публике, онда им морамо поновити речи наше старине: „Ја ћу држати предавања. ма два слушаоца имао,“ Та ми баш идемо да створимо публику, којој ће наука мила бити, јер кад би је већ имали, онда нам не би предавања нужна била.

Из Војинића 19. марта. Данас је овде многобројна скупштина сабрала се, те је вијећала о више ствари. Најприје донешен је закључак против сабора ad hoc, и усвојена представка горњо-карловачка односно Новосадска са изричним додатком „влади за овај пут ништа ни писати у тој ствари, само јавити српским јавним листовима, па ставити се на стражу за српске светиње!“

Занимљива та скупштина збацила је свога предсједника, који је заплашен изручио политичној власти потјеривану представку карловачку, а јако се говори да је наш г. Марко Опачић тај спис денунцирао као „бунтован“ политичној власти. Скупштина је узела тај немили појав у записник као своју потешкоћу, и — оградила се од тога да политична власт руководи изборе заповјеђене за наш евентуални сабор српски, као и од хватаатања списа, који отворено нота бене поштом долазе на ову општину. И пак ако би избори за наш сабор уречени били ваља отићи на избор, али у смислуслу наше аутономије бирачи морају поступити.

Него превршена је мјера од нашега г. проте, те је у записник дошло тушта тешки по потешкоћа, које су дале повода жестокој дебати; па па како непомогоше све тужбе овој општини код конзисторије плашчанске, то је хватила се скупштинтина крајње мјере да злу доскочи, и — *буде на тр три мјесеца одказана ова парохија проти Марку Опачићу*, а после тога рока постараће се општина себи себи за добра свјештеника.

Па бога ми баш је чудо велико, да ја у Плашком примише и у кошар бацише тужбу ове се општине, на тако окуражен г. прото тјера даље и да даље; те ће тако ићи до амина... Само нешто да ја јавим из те тужбе: Наш прото позва народ на „Теодеодорову суботу“ па и на „мученике“ на исповјед, на, народ дође, а прото неће да исповједа, те народ безпезпослен ајде кућама. Мртваце неће да покопа, па и неће и кад подвоз дође по њега. И тако у нас „неопопојан гроб“ од пркоса протина! Прото наш нема љубави ни пријатељства с никим, како то хришћанска вјера наша православна учи. Прото недржи ве вечерња ни јутрсње никада. У школи не обучава дј дјецу нашу појању ни реду божјем. Прото хвата дослослук са „господом“ и бједи свој народ „буном“ и си сваким небегеном....

И таковије триста јада, а зна се да ја је у плашком на епарх. скупштини тужан наш п прото због потирања службе и дужне љубави од свјевјештенства.

Сад то само мало ако се скупи то о заиста не служи на славу ни г. проти ни црквеноној власти, која кроз прсте гледа и као да повлађујђује то све. Као да је заборављена Комоговина... Д Добро! Ето ће народ окушати себи сам помоћи! — —

Толико из овога нашега мирнога мј мјеста, које мора најпосље да оживи своје име, те ће ће мо *војевати* за нашу аутономију и на Анђелићиће и Опачиће... оградиле се од намјерене поредеде наше аутономије наиме ове: Вељун и сви Слуњањани; Сјеничак и већ прва Банија листом. Бог пожиживио народ српски!!

Ш. — Из Ст. Футога, *„Православи је и е и аустро-угарски Српски црквено-школски сабори од 1ga 1864—1872 године.“* Под овим насловом изишла је ує у државној штампарији у Београду брошура управљевљена против народне странке и рада њезиног од 1864.864. до данас; брошуру је по свој прилици каква продродана душа за добре новце писала, а лажни пророороци узеше насе мисију да је по српству разнесу. су. Брошура мора бити да је у више хиљада екземплмпара штампана кад се иде од села до села и ди делесе немилостиво не иштући на њих ни потуртуре. Ја ћу оставити другом коме да шпецијално о о њој каже; но неће ни бити нужно јер тај табор нр нам је врло добро познат знамо их све у главу. Позпознати противници и одмети народа свога врло су з су задоцнели; јер док им је брошура угледала света до'а дотле свесне општине уложише протест противу саборабора ad hoc, изразише народној странци на сабору ору поверење и поискаше од владе што скорије потвртврђење саборски закључака. Сто и више српски ски општина стоје данас као непомичне стене на мегмегдану не уступајући ником ни у длаку, а мрачњацаци муте кроз миран народ и кушају какоћему очи завезавезати и доцнје као слепца водити да се потуца оа од немила до недрага.

Један од таких мрачњака ово дана ра разносио је те брошуре, као што чујем свештеник јек је у Мошорину у гњезду српских соколова. У суботуоту 18 марта у вече доцкан стиго је у Футог; то је ве вече мутио по Футогу док се неје настанио код овдашњег младог трговца г. Стеве Илића, јер је као ио што говораше послан њему за пароха из Мошорјурина.

Сутра дан оставио је брошуре и отиштао кући но неје знао да их је дао у руке човеђеку који га је сажаљевао што је своју грешну душу продао за црвени појас. Кад је пошао кући замолио је поменутог брата да му овај одма пише како свет у Футогу о тим књигама мисли. Па да утешим обадва мошоринска свештеника и све који муте по народу и оговарају народну странку велим им: народ се гнуша вас, презире вас као продане душе које се за православље заклањају а овамо га делима својима руше.

Господо! Исус је Христос казао: „идите и приповедајте“ и т. д. па јел вас то руководило да идете и лажно по свету приповедате? Но врло добро знајте да у светом еванђељу стоји да не можемо служити богу и ђаволу; онај који богу служи том народ из благодарности према богу и плаћа, а они који ђаволу служе ти ће скоро дочекати дан судни.

Што се брошура тиче, омладина Старо-футошка закључила је да се најсвечаније спале па и пепео да затрпају, да не трује ваздух.

А сваког брата Србина, коме напредак на срцу лежи молим да добро мотри на таке људе па одма е' њима на среду, да је једном већ будемо на чисто, да се види и осведочи које какав.

Шибеник 29. февр. У прошлој седмици имадосмо у средини нашој комисара духовног Дамјана Доброту, проту, и пароха Братишовачког, који послан би, да извиди туторске рачуне до оног доба неодобрене, а при том да испита народ и туторство о нередима и незадовољству, које у овој општини од више времена постоји ради маленкости, које би се лако решиле, кад би г. парох са туторством од своје самовласти и презирања народа нешто одустати хтео ради љубави, среће, и слоге ове мале црквене обштине. Г. комисар да сазвати кућне старешине, којима би туторство своје рачуне положити и оправдати имало; парох и туторство протестоваше противу таког налога дух. власти, говорећи, да ће рачуне комисару предати, а никако обштини. Комесар им одобри, да њему предаду рачуне, и своје примедбе, а он сутра да сазове скупштину обштине, али само од неколицине грађана и варошана; он сутра дан у туторској канцеларији предузме са сазваним грађанима преглед туторски рачуна, и то у одсуству пароха и тутора, који не хтедоше суочити се са народом, но ови наједанпут одазваше комисара у парохов стан, и комисар вративши се рече: кад нам се овде неда, на другом нећемо. Тако се скупштина не свршивши ништа разиђе, није јој се дало, да се објасни она рубрика рачуна, која гласи „о побунама.“ Видићемо, шта ће сад дух. власт радити. (Допис овај у кратко смо извели, више за опомену да ћемо и у будуће злоупотребе на јавност изнети, ако се непоправе. У.)

—к—в Ср. Бечеј. Налазим за вредно о неким појавама, који давна утемељену и трајућу слогу овдашњих Срба порушити смерају, неколико речи проговорити.

Познато је, да је овдашњи плебанош Бенда нашег бележника Јустина Милу Шимића тужио, подмећајући му криминални чинова, и жупански одбор је њега на ову просту оптужбу од звања суспендово још пре но што би се његова кривица констатовала, но кривички суд и краљевска табла његa су у оскудици објективнога чина испод тужбе опростили, и тако је он пуним правом искао да се у звање репонује.

Ту молбу је Шимић још новембра мес. прошле године на жупанијски одбор отправио, но није се нашло за вредно да се марта мес. ове год. реши, и то дуговлачење предмета није било без уплива тужитеља, јер Шимић је судом за невинога проглашен, и томе следује безусловно репоновање.

Ал тужитељи сада употребише друго. Они направише представку на жупанијски одбор и вељаше „пошто је Шимић за невиног проглашем, он иште да се у своје звање успостави, но будући није од народа изабран, већ под Баховом системом наименован, молимо да нам се допусти право уживати и нама бележника изабрати.“

Ову представку је жупанијски одбор уважио — ја мислим једва дочеко, и као да је мигом из жупаније и створена — и за мерило узео да се Шимићева молбеница за репоновање не уважи, већ да се место новим избором попуни.

Исту представку је написао Стева Завишић заменик бележников и аспирант тога звања, накупио је мађарских потписа, но потписали су је и нешто Срба, но ми смо овде уверени, да ти незнаду шта су подписали, јер је нас свију жеља да Шимић своје звање заузме, и од већине подписати сам чуо да су они обмамути били, јер им је Стева Завишић са његови — давно познатим по Србе опасним апостолима — то изјавио да та представка молбу за Шимићево репоновање садржава. Исту представку није Завишић поднео мени и другима свестнима пријатељима на подпис, јер мислим да је знао да би са представком заједно и он и из саме варошке куће излетио.

Под представку подписани после су се известили о садржају, и вајкаду се јако, јер су сви убеђени да њега Мађари гоне само за то што је Србин и да се његово непријатељство неоснива на личнима, већ општим одношајима, а мислим да ћеду они њине подписе и опозвати, и за превару тужити се; мислим даље да неђеду хтети остати, у противности у коју су овом представком, према оној пре две године са 600 потписа поднешеној, којом су се за Шимића заузимали, јер друкче би и власт, и други народи овдашње Србе за недосљедне и превртљиве држали, а то би наш српски карактер у сумњу доводило, и лако би се могло догодити да их згодним и важним приликама поцепати покушају.

Тврдо се надам да ће се протестовање под представку подписани Срба са призивом Шимићевим код министарства наћи.

Ми смо знали и 1861. године, када мало која општина није мењала бележника, да је Шимић под баховом системом наименован био, но зато нам ни на ум није пало са нашим бирачким правом њега или другога на ново бирати, а сада је ту мисао сам Стева Завишић у своју корист истако, да би се за бележника изабро, но ја му смем честитати што се у рачуну преварио, једно што ни сенку Шимићеву ненадокнађава, друго што смо се убедили да он протуривањем других права над српскима цел постићи жели, но ми ћемо томе противстати, јер смо се подоста убедили да ће Завишић на бележничкоме месту дати се употребити за квар наших подузећа, и то нам посведочава поред други факата његово друштвено понашање, јер он на српске забаве недолази, али на другима несме фалити; то је потпун доказ да се он игнорованьем Срба у наручја Мађара баца.

Знао би нешто и о вршењу званичних дужности прозборити, но то остављам за други пут.

Оволико сам дужан био у хатар обавештења браће овдашњих Срба рећи.

ТРОЈЕДНА КРАЉЕВИНА.

МИ ФРАЊО ЈОСИФ ПРВИ

по милости божијој цесар аустријски краљ Чешки и т. д. и апостолски краљ краљевина Угарске, Хрватске, Славоније и Далмације.

Поглавитом и велеможном Антону пл. Вакановићу, нашему намеснику банске части краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, верному Нам искрено љубљеному.

Верни Нам искрени мили!

Одобравајући Ваш предлог о сазиву сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације на дан 15. јуна 1872. у земаљски главни град Загреб, овлашћујемо Вас, да у сврху нових избора сходна у смислу закона праводобно одредите.

У осталом остајемо Вам с Нашом цесарском и краљевском милости и пријазни благонаклоњени.

Дано у Будиму дне двадесет и деветога марта године хиљаду осам сто седамдесет и друге.

Фрањо Јосиф с. р.

(М. П.) **Петар** гроф **Пејачевић** с. р.
Антун Вакановић с. р.

НОВИ САД 25. марта. — Јуче по подне била је конференција српски представника вароши Новога Сада како 'вирилаца тако и избрани, која се саветовала о томе, кога да означи за кандидата за градоначелника ове вароши, пошто је рок за пријаву тога на измаку. Пре тога понуђена је била кандидатура садањем градоначелнику г. Стевану Брановачком, који је и као Србин, и званичник ту посту изпуњавао на задовољство свију; но он је изјавио, да се неможе на даље тога места примити, јер му и године и стање здравља недопуштају више, да ту теретну дужност и даље изпуњава, да је он већ при првом избору рекао, да је ово последња услуга, коју вароши и грађанству чини, и да при том остаје. Услед тога би за кандидата предложен, др. Јов. Суботић, која кандидатура једногласно усвојена буде. Депутација оде г. Суботићу, да му то изјави, и он дошав у средину конференције изјави: да суграђанима захваљује на поверењу, и да за дужност своју сматра, примити се кандидатуре, ако то потреба и странка изискује, но да се он неможе за то тражити, и да га потреба народна може лако позвати на другу дужност, зато би се само тако могао ове кандидатуре примити, ако му се у томе слободан пут остави, нашто конференција престане тим пре, што јој је ово већ саобштено и познато било. И тако буде г. др. Суботић за кандидата српске странке проглашен, и одбор дванајсторице изабран, који ће са кандидатом начин пријаве тога жупану определити, и пријаву учинити. —

Тај исти дан био је одбор, који је прегледао стање гимназијског фонда и прихода, да би се сазнало, колика је потреба, и како би се попунило оно, што на трошак недостаје. Фонд гимназије има 63.035 фор. 77 н. или кад се одбије 4000 фор. што је Сава Вуковић као први фонд завештао, но што насљедници изплатили нису, и што је у процесу, износи фонд 58.034 ф. а. вр. Камата од тога једно 3000 фор. доодак од Платонове куће по одбитку пореза и оправе 1500 фор., доодак од другог академијског фонда: 480 фор., од школарина 800 фор. Свега: 5780 фор., потреба је 17.000 фор. годишње, од тога се рачуна на народни фонд 6000 фор., за остало се мора састарати. —

— Из *Пеште* добисмо телеграфски извештај, да влада шиље испод руке конте Елбу Одескалхи, који је у Бачкој познат, да пвотиву састанка српске конференције у Бечкереку агитује; најпре ће доћи у Н. Сад, па овда ће по свој прилици и даље. Авизујемо наше људе, да пазе на истога, и да известе нашу публику о ономе, чим мутио буде.

— Досада су осим оних, у пређашњим бројевима овога листа наведених обштина и још ове обштине

носом можемо смело погледати свакоме у очи, јер изабрасмо таке људе, у којима имамо пуна уверења, да ће достојно својим светим скупштинарским дужностима одговорити и да ће захтеву данашњег духа времена за доста учинити. Још су панчевачки бирачи овим избором показали, у колико им школа — мати свију врлина — на срцу лежи, јер за чланове скупштине изабраше и два српска народ. учитеља, а наиме Стеву Стојичића и Јована Илијића. Кад већ сам назив скупштине носи на себи име „школска,“ онда је природна последица, да у њој треба да буде стручних чланова, који ће при претресу какве школске ствари своје стручно мњење исказати. Врло је редак трговац или занатлија, који би тако тегобе наставе и школску ствар познавао, да би кадар био школску ствар тако заступати као један учитељ. С тога нека овај поступак панчевачке општине, која се међу прве свесније општине српске броји, буде узор другим нашим општинама, те оне, које до данас учитеља у скупштини имале несу учитеља бар једног за скупштинара црквеног изаберу, јер ћемо само тим начином моћи нашој школи сјајнију будућност осигурати. — Само нам баш није најповољније што морамо овде констатовати, да се од неких 17—1800 бирача једва шездесет на биралиште стекоше. Истина ово се да оправдати тиме, што је ова скупштина чисто српска, те с тога баш није нужде да сви бирачи дођу; а напротив кад се са страним елементима борити има, онда би требало да смо сви на окупу, да би могли противничиој странци отпора дати. Али кад овде морамо, зашто тамо да не можемо.

Панчевци хтедоше примеру новосађана следовати, те организоваше друштво за предавања. Да су предавања за народ од велике користи, то не треба ни сумњати, јер народ предавањем добија нека извесна знања. Али предавања су тим више од користи, што се у народу предавањем буди осећање и воља за науку, па ће се после и сам својевољно трудити, да што научи, а тада ће и већу пажњу у погледу науке и својој деци обраћати. Овим је опет школи посао у пола олакшан, јер ће јој претходити ваљано домаће васпитање.

Ово је врло племенита и узвишена намера наше врсне старине г. дра. Пејичића, који је свом снагом својом настојавао, да се предавачко друштво организује. Друштво отпоче своју задаћу вршити, али давши четир пет предавања клону, и ево сад више него месец дана нема предавања. Г. Пејичић учиня своје, позва први пут, па и други на састанак ради предавања, али осим г. др. Ненадовића, капелана Болгарића и четир српска учитеља нико не дође.

Можда ће ко помислити, да у Панчеву нема родољуба, да нема интелигентних људи, који би кадри били предавања држати. Али ми имамо овде доста научењака, а још више интелигентних трговаца, који се могу предавања подухватити, те опет не можемо знати, зашто се ни један од њих не прими предавања. Ако их је застрашио мали број публике, онда им морамо поновити речи наше старине: „Ја ћу држати предавања. ма два слушаоца имао,“ Та ми баш идемо да створимо публику, којој ће наука мила бити, јер кад би је већ имали, онда нам не би предавања нужна била.

шима и младеж која још корумпирана није. И дјела не изосташе. Наступи година 1859, Мацини је био проти савеза Италије са Француском.

„Мислител Ви рече он својим земљацима, „да ће Бонапарта сам одпочети рат са француском, да ће он свјетовну власт папе укинути, експедицију од 1849. год. злочином и Рим слободан прогласити? Мислител ви да ће Бонапарта с Аустријом у Италији војевати из саме љубави према правди, јуначким одушевлењем, без накнаде у земљишту, без захтева какве круне за свог стрица.“ Мацини је имао праве што је сумњао о несебичности наполеоновој, али јача бјеше идеја уједињења талијанског од интрига Бонапартови. Дошло бјеше вријеме у коме је требало да се изврши прорицање Дантеа, Петрарке и Макијавеле. Мацини се поврати у своју отачбину. Династија савојска напокон се одлучила бјеше да жртвује сардинско-пијемонтско краљевство круни Италије. Али основатељ младе Италије не склопи мир, тешко и неко примирије са монархијом Виктора Емануела. Слобода, уједињење, човјечност то је прије 40 година на застави револуције стајало. Уједињење је било постигнуто, сад је требало да у служби човјечанској слободи темељ ударити. На стотине хиљада посташе невјерни старом програму и при уједињењу заборавише на слободу. Мацинија сматра у том што се постигло, залогу опог што још постићи ваља. О којему пуним поверењем у будућност гледамо. Оно се оклопило коначном починку с чврстим поуздањем, да ће напокон ипак постати истинитом стара девиза од године 1831. *„Италија ујединљена и независна република.“*

Нек та нада оживљава и све нас с о: ове стране Алпа — све. Полицајске нарави, које да данас пуним устима проносе уједињење, дочим су је е толико десетина година у Италији, Немачкој и свуда страшно прогонили, та створења, знам ја, подрдругљиво се смијеше надама у републиканску будућност Јевропе. Нек им ругање никог не завара. Погледаедајмо с Мацинијем у прошлост да стечемо поуздздања у будућност. Педесет година биће ове годинцине, како је засједаво конгрес у Верони. Подржавањање разтрзаности талијанске и немачке, угушене не слободне штампе и претставнишког система, такако су гласили закључци тог чувеног састанка; алали у пркос томе, што се подпора папина тражилала, у пркос томе што је папа владаоцима свој благагослов подјелио за подјармлење народа, шта би и из закључака тог конгреса? Све скоро што су су силинци Јевропе у октобру 1822, као опасноет з за Јевропу сматрали, све је то данас на благослслов народа истином постало. Идеја ослобођења људсдства, јача је од силе најмоћнијих. Свака сила која ненеслужи сувременој идеји, мора подлећи. *Ко идеју у употријебљује за свој лични интерес, тога ће приије или послије судити народи.*

? =

паднеле представку у погледу потврде саборских закључака и ограду против сабора ad hoc: *Лађарак, Крбавица, Падеј, Маркидол, Бачинци, Ченеј, Петрића. Свега 118.*

— Досадањи новчар и агенат српског народног позоришта г. *Светозар Крестић*, који је српско народно позориште *девет* година верно, поштено, савесно и ревносно служио, дао је оставку на том свом звању ступајући у банкарски и мењачки завод Д. Коде. Наше народно позориште много и много губи у њему, јер ће му се тешко моћи наћи заменик, који ће позоришту тако одан бити као што то беше г. Светозар Крестић. Желимо му у новом његовом занимању свако добро!

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДН. „ЗАСТАВЕ“.

Ђерђамош 23. марта. Ченејска црквена општина једногласно заискала одобрење саборски закључака, потражила продужење сабора, протестовала противу сабора ad hoc.

Ада 22. Марта. Падејска црквена општина једногласно закључила представку министарству послати и ограду против сабора ad hoc.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Ускршњи дар деци!

II. *илустрована* књига „Дечијег света:“

„СЛИКЕ И ПРИЛИКЕ ЗА ОДРАСЛИЈУ СРПЧАД“

ЦЕНА ЈЕ 40 НОВ.

Изишла је из штампе, на врло финој **сатинираној** хартији, у њој има 30 чланака прича и поука, 24 песме много загонетака. Уз то 18 **лепих слика** на и корице су урешене сликом.

Ко је жели **пре** Ускрса нек је наручи **одма** но само за **готов** новац или per Post Nachnahme. На 10 књига 1 на дар. На **више** од 50 плаћамо поштарину.

S. B. Popovits
Pest Hornyanski's Druckerie
Parterre.

ЈАВНА КОРЕСПОДЕНЦИЈА „ЗАСТАВЕ.“

Г. Б. Кузмановић, парох у Срб. Кларији, послао нам је пре негде подужи одговор под насловом: „Има ли право Мокринац Д. А.?“ Већ због велике обширности одговора немогосмо му досад у „Застави“ места наћи, а и сама ствар није тако итна. Она никако не спада пред епархијску скупштину. И трошак нам се чини велик за превађање књига које сумњиве практичне вредности има. Није мала 105.000 фор. у ово време на то издати. Приходи од 30 манастира имају сасвим боље, савременије, и практичније определење. Кад би наши 680. општина давале годишње по 50 фор. имале би на што пречe и кориснije давати. А имали би доиста што приметити и противу самога предлога, нарочито ако би се на то ишло да се превод и у цркви употреби. По данас имамо пречи и важнији послова и ствари, зато ако пошиљачу није за чекање стављамо рукопис на расположење.

†

Овдашњи српски учитељи јављају свима знанцима у име породице покојникове тужну вест, да им се садруг, односно син, муж и брат,

СТЕВАН Л. МИЛАШИНОВИЋ

НАРОДНИ УЧИТЕЉ,

данас у 25. години живота свога преставио.

Тело ће се покојниково, по одржаном опелу у св. богородичној цркви сутра у 5 часова по подне матери земљи предати.

У Земуну, 19. марта 1872.

У име ојађене породице:
Српски земунски учитељи.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Пешта 24 марта. Данас је био врло слаб довоз; цене осташе непромењене.

Бележимо ове цене:
Шеницв 84 *ft.* 7 ф. 7½ н. на причек.
Јечам 72 *ft.* 2 ф. 80 н, у готовом.
Зоб 50 *ft.* 1 ф. 92½ н.
Узанц-шеница за пролеће 3 ф. 50—55 н.
Узанц-раж 78 *ft.* за пролеће 3 ф. 50—55 н.
Узан-Кукуруз за мај, јуни 4 ф. 2—4 ц.
Узанц-зоб за пролеће 1 ф. 88½ н.

КУРЗ ОД 24. МАРТА.

Сребро — — — — — — — — — — — — —	108.—
Дукати — — — — — — — — — — — — —	5.25

ОГЛАСИ.

РАФОВИ за мануфактурну трговину врло добро удешени и солидно урађени 12 фати дужине, са тезгама од фати дају се на продају у пола цене ближе се може дознати код 763—2—3 **Лазе Вуков.**

ОГЛАС.

Подписани патронат овим јавља, да ће се платонова штампарија 20. априла (2. маја) 1872. у 9. сати пре подне у гимназиској' дворани у општинској сали на јавној лицитацији продавати. Ко ствари купити жели нека се пријави код г. Ђорђа Шилића старатеља фонда гимназијског, оде ће лицитационе увете и попис ефекта и пре лицитације видити моћи.

Из седнице патроната српске вел. новосадске гимназије 16. (28). јануара 1872. 764—3—3

КАРЛО МАЈЕР

САЏИЈА У НОВОМ САДУ

У ФУТОШКОЈ УЛИЦИ БР. 835. У ВЛАСТИТОЈ КУЋИ

има свагда стовариште готових црквених сатова сваке врсте, разне величине и по најновијој конструкцији, са избијањем на фртаље и сахате, са четир гвоздене плоче за бројеве, црно лаковане, и беле римске бројеве, са позлаћеним казаљкама, и другим нужним честицама.

Цена сатовима ова је:

Један сат са	10″ точкова	500	ф.
„ „ „	11″ „	600	„
„ „ „	12″ „	700	„
„ „ „	13″ „	800	„

За добар и солидан посао јамчи се за годину дана. 768—1—3

НИРНБЕРШКА И ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

СТЕВЕ РАТКОВИЋА

У НОВОМЕ САДУ,

потребује **једнога старијега помоћника** и једног **шегрта.** 770—1—3

НЕК СЕ ЗНА ЗА РАД ФОТОГРАФИЈСКИ!

Част је потписаноме, јавити пошт. публици, да је своју фотографијску радионицу **преустројио** најукусније, што се тиче **декорације** и **светлости** при фотографисању — и уверава свакога, да ће поклањано му дојако поверење и још већма гледати да оправда. Постарао се и одјако му

РЕТУШУЈЕ (ПОПУЊУЈЕ),

а то је најглавније у сваке

ФОТОГРАФИЈЕ —

вештак, ком пара треба тражити у том послу.

И ко би се хтео и сам уверити, да потписанога у фотографијском послу, **нико овде неће надмашити**, на вољу је п. т. публици да наручи

СЛИКЕ НА ПРОБУ,

које може дати најпре стручњацима да оцене, и само ако слике похвално буду оцењене — нека их узме.

Фотографијска дворана је тако умешно устројена, да се у њој може потпуно лепо и чисто фотографисати и

на најмутнијем времену,

шта више, и

КАД КИША УСПАДА.

А да би п. т. публици показао потписани, како се непрестано труди, да изнесе фотографијски

ШТО НОВО И ЛЕПО,

јавља исти даље, да је у стању, фотографије, од величине карте-походнице почињући, па како год ко захте велике, најкрасније

МАСНОМ БОЈОМ ИСПИСАТИ,

и за тај посао подјемчиће се свакоме.

Очекујући поштоване наруџбине, потписује се с велепоштовањем

У Новом Саду месеца марта 1872.

ИГЊАТ ФУНК,
фотограф.

(769—1—3 У Кодиној кући бр. 29. на великом сокаку.

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на упразњено место општинске бабице у Надаљу, жабаљског среза, у тителском батаљону. С овим местом скопчана је плата од 150 фор. ау. вр. у готовности.

Проситељке морају бити дипломиране бабице; доброг моралног поведења и србкиње.

Првенство ће имати она која осим ови својстава више језика говори.

Молбенице имаду се до последњег априла 1872. год. п. р. овој срезкој управи поднети.

Од ц. кр. среске управе у Жабљу 27. марта 1872.

срезки начелник,
765—2—3 **Светислав Николић.**

СРЕЋА ЗА СВЕ НОВОСАЂАНЕ И ЦЕЛУ ОКОЛИНУ.

БЕРНХАРД ФИШЕР

ТРГОВАЦ ГОТОВИХ ХАЉИНА

(ПРЕКО ПУТА КОНДОРОШЕВЕ КУЋЕ У Н. САДУ.)

нашао се побуђен услед установљених конкуренција у Новом Саду, с једном од највећи трговина и једном од најимућнијих и реномиратих кућа који с готовим хаљинама тргују у Бечу у заједницу т. ј. у ортаклук ступити, — а стовариште је тако велико и у таковом избору да га у самом Бечу већег нема; јер има

За предстојеће празнике **10.000 пролетњи и летњи одела** за децу и одрасле по цену од 4 форин. до 30 фор. најфиније-

Велики избор **Überzihera женски јопнова** од сомота.

10.000 чакшира и пруслука сваке врсте и боје од 5 фор. и више.

1000 комада Überzihera мали и велики.

Богато сортирано стовариште шешира за одрастне и децу

Ради угодности и публике снабдео сам се са великим избором мушки и женски ципела из I бечке фабрике J. Ланга и друга који је у мојој радњи основао филијал.

Особито дечијег одела за чудо јефтино и у сваком избору

Моли пак поштоване муштерије ма и не купили да ме посјете и да се о великом стоваришту и избору као и јефтиноћи увере, а показаћеим се по свакој жељи с највећом учтивошћу и предострожношћу и особитом говошћу радо.

Иста трговина прима старе т. ј. већ понешене аљине и даје за врло малу наплату нове елегантне хаљине и то само зато, да би сваки за сваки сесон мого угодне хаљине имати и неби принуђен био као досад у ормани сијасет хаљина држати да их мољци једу, већ чешће старе с новима по врло малу наплату променити. С поштовањем

—5 **Бернхард Фишер.**

КАРЛ АМАН

КАП. АУДИТОР У МИРУ И ГРАЂАНСКИ АДВОКАТ

У ВАРАДИНУ

јавља поштованој публици да 15. априла отвара своју адвокатску канцеларију у кући г. Анне Бајчевић главни сокак код златног бурета у Варадину. 772—1—3

ЈЕДНО ЛЕПО МЕСТО

под бр. 2028 у лецедерском сокаку продаје из слободне руке **Гавра Романовић**
769—2—3 у Новом Саду.

МАНУФАКТУРНА ТРГОГИНА

ЈОСИМА БОГДАНОВИЋА

у Руми,

потребује једног спомоћника 766 3—3

ОБЈАВА.

Продаваће се сљедећи заложени ланени еспап на партије или на парчад без лицитације 10 проц. јевтиније од цене, по коју је примљен, и то за готово или уз плату у наточ (Nachnahme).

За паковање и одашиљање плаћа се 15 новч. Ближа извешћа у писарни дворског и судског одветника др. М. Франкла, Беч, Tuchlauben бр. 18. од 10—11. сати пре подне и од 2—3 сата после подне.

24 ком. чаршава.		највеће врсте све право платно, свега 64 ком. 238 ф. 70 н.
12 „	везени јастука.	
12 „	јастука без веза.	
8 „	везеви чаршава на јоргане.	
8 „	чаршава за јоргане без веза.	

II. Партија.

84 ком. ¹/₄ 30 рифи платна ф. 7, 8, 9, 9½.
70 „ ⁵/₄ 30 „ „ ф. 9, 10, 11, 12, 12½.
54 „ ¹/₄ 40 „ „ холандског ф. 12, 13, 14, 15.
82 „ ⁶/₄ 46 „ „ холандског и ирландског, фор. 16, 17, 18, 20.
92 „ ⁵¹/₄ 50 „ „ холандског, билфелдско, ирландског ф. 26, 28, 30, 32, 36, 38, 42.
57 „ ⁵/₄ 54 „ „ румбургерског ф. 27, 42, 35, 38, 27, 32, 35, 38, 42, 47, 55, 59, 62.
48 „ 2 рифа широко, 36 рифи, 12 чаршава ф. 35, 38, 42, 46, 46, 50, 52.
123 „ 30 рифи конофоса за кревет од сваке боје ф. 4½, 7, 7½, 8, 9, 10, 11, 12.
49 „ 60 рифи шифона и енглеског ширтинга риф нов. 28, 32, 35, 38, 40.
116 туцети пепни марама, ланени и од батиста 1 туце фор. 2²/₂, 3, 3½, 4, 4½, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.
90 „ утирача и салвета од дамаста и цвилиха ф. 4½ 5, 6½, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
28 ком. асталски чаршава од дамаста за 6 особа ф. 6, 7, 8, 9, 10.
32 „ „ „ „ за 12 особа ф. 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24.
19 „ „ „ „ за 24 особе ф. 30, 35, 39, 42, 46, 49.
36 „ ланени мушки кошуља по ф. 3.50.
48 „ „ „ „ „ 4.25.
54 „ „ „ „ „ 4.75.
54 „ „ „ „ „ 5.50.
42 „ „ „ „ „ 6.50.
11½ туцета ланени гаћа по ф. 27, и ф. 30 туце.
132 ланене женске кошуље ф. 3, 4, 5, 6, 7, 7¾, 8½ комад.

Писмене наручбине шиљу се на канцеларију, на дворског и судског одветника др. М. Франкла; Wien, Tuchlauben № 18. III. Stock. 683—2—3.

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА!

Јављам поштованој мушкој публици и мојим пријатељима из места и са стране, да сам на овдашњој пијаци у главном сокаку у кући госп. удове *Ракиле Ђорђевић*, преко пута од лебарског сокака отворио нову трговину за мушку потребу и учтиво препоручујем

НАЈНОВИЈЕ ФРАНЦУСКЕ И БЕЧКЕ МОДЕ ШЕШИРА,

ВРЛО ДОБРИ МУШКИ ЦИПЕЛА,

СОЛИДНО ШИВЕНИ БЕЛИ И ФАРБАНИ МУШКИ КОШУЉА И ГАЋА,

у великом избору

НАЈЛЕПШИ ПОША, КИШО И СУНЦОБРАНА

ДОБРИ ПРАШКИ РУКАВИЦА,

ЛЕПИ ШТАПОВА, НОВЧАНИКА, ТАБАКЕРА, ПЕРОРЕЗА, ЧЕТАКА ЗА ХАЉИНЕ, КОСУ И ЗУБЕ,

ДОБРИ МУШКИ ЧАРАПА,

у великом избору

МАРАМА ЗА ЏЕП, од ПАТИСТА, ПЛАТНА и СВИЛЕ,

НАЈФИНИЈЕГ САПУНА, МИРИСА и ПОМАДЕ,

у лепом избору

ЛУЛИЦА и ШПИЦЛОВА и ЦИГАРА,

и све друге за мушку потребу ситније ствари.

Све ове наведене ствари купио сам из први фабрика и великокупаца за готов новац, и зато сам у стању свакој жељи одговорити, с тога молим поштовану господу и моје пријатеље, да ме њихове посете удостоје, а моја ће брига бити да увек сваког лепим и добрим еспапом и солидном послугом задовољим.

Налоге са стране ћу увек брзо и савестно одправљати.

С поштовањем
761—4 **М. Р. СТОЈКОВИЋ.**

ПОСРЕДОВНА, ИЗВЕШТАЈНА, КОМИСИОНА, ШПЕДИЦИОНА,

И ИНКАСО РАДЊА,

Ђорђа Мих. Поповића

У НОВОМЕ САДУ.

Истина је да и преко моје паде, одзива налазим у моме подузећу, и од овдашње и од стране публике, но ипак немогу пропустити а да неопоменем п. т. посетнике кућа овде у месту, да станове које за издавање имаду, мени у посредовину предају, јер тражња станова од стране партија свагда ће код мене големом светом прибележена бити; тим ће начином дакле посетници кућа свагда пре до цели доћи, но прекованом педуљицом на кући, којом се до данас служити морадоше.

Овом приликом препоручујем се свакоме у посредовању купа и продаје свеколиких предавајућих предмета, што ћу све најревније и најсавесније обављати.

Основа је мојој радњи, на којој сам је утемељити рад, поштење и разљивост, о чему ће се свако, ко са мном посла има, уверити; мој је рад чисто посвећен комитентима — они, који ми налоге поверавају — и ја да се само својом поштено заслуженом провизијом — заслугом која ми припада — задовољавам, уверићe се свако, ко самном буди шта узради. Ослањајући се дакле на све ово, надам се све већем и већем одзиву са свију страна. —

ТРАЖИ СЕ.

Више разни станова, наиме пак: Намештене собе за поједину господу.
Станова са 2 собе, кујном, комором за дрва, а тако исто и већи станова са 3 собе, кујном и т. д; све овде у месту.
Три трговачка младића.
Два трговачка практиканта.
Три трговачка шегрта.
Један дуђански послужитељ.
Један вешт цигљар мајстор, за једну оснивајућу се цигљану у Срему.
Један вешт баштован.

НУДИ СЕ.

Једна кућа у Новоме Саду на врло згодноме месту, са постојећом гостилницом, засебном кућом за издавање под кирију, магацинима, шупом и градном авлијом; продаје се под угодним условима.
Једна кућа у Новоме Саду близу пијаце, удешена за више обиталишта, продаје се угодном ценом.
Једна кућа у Новоме Саду на лепоме месту, са врло лепом бештом, удешена за обитавање, продаје се по врло умерену цену.
Једна цела кућа у Новоме Саду под кирију, са 5 соба, 2 кујне, подрумом, коморама за дрва и великом авлијом, одма да се изда.
Два стана у Новоме Саду близу пијаце, од 1-ог маја о. г. за издаване по умерену цену.
Једна цела кућа у Бегечу под кирију са 1 дућаном, 3 собе, кујном и повећим подрумом, одма се издаје за годишњу цену фор. 100.
Један испитани машиниста.
Три старија господара за економску или овој равну какову службу.
Шест трговачки младића.
Један практикант за трговачку писарну.
Један писар, вичан српскоме, немачкоме и мађарскоме језику.

Властник, издаватељ и одговоран уредник др. Свет. Милетић.

Српска народна задружна штампарија.